

Zpravodaj Československého sdružení uživatelů TeXu

Jiří Veselý
Čtvrté ohlédnutí...

Zpravodaj Československého sdružení uživatelů TeXu, Vol. 1 (1991), No. 4, 1–4

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/148810>

Terms of use:

© Československé sdružení uživatelů TeXu, 1991

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ*:
The Czech Digital Mathematics Library <http://dml.cz>

$\mathcal{A}\mathcal{M}\mathcal{S}$ - $\mathcal{L}\mathcal{A}\mathcal{T}\mathcal{E}\mathcal{X}$ akaa K

$\mathcal{A}\mathcal{M}\mathcal{S}$ - $\mathcal{L}\mathcal{A}\mathcal{T}\mathcal{E}\mathcal{X}$ akaa K

Čtvrté ohlédnutí ...

Blíží se konec roku 1991 — prvního roku s $\mathcal{G}\mathcal{T}\mathcal{U}\mathcal{G}$ em, $\mathcal{T}\mathcal{E}\mathcal{X}$ bulletinem a vším tím, co s nimi souvisí. Sedmáctý listopad (den, kdy tento „úvodník“ začínám psát) oslavuji prací pro $\mathcal{T}\mathcal{E}\mathcal{X}$, neboť s ohledem na vývoj situace kolem projektů transformace české vzdělávací soustavy mi dříve čas k napsání úvodníku nezbyl.

Vracím se nejprve k některým problémům: na poslední schůzi se výbor $\mathcal{G}\mathcal{T}\mathcal{U}\mathcal{G}$ u rozhodl zakoupit pro $\mathcal{G}\mathcal{T}\mathcal{U}\mathcal{G}$ korektory českého a slovenského textu od skupiny J. Drózda (dalšími autory jsou J. Hajič a J. Hric). Jejich cena je 48 000 Kčs (za oba korektory). Zároveň se rozhodl odškodnit dr. Pavla Ševečka, který pracoval na úpravě $\mathcal{G}\mathcal{S}\mathcal{E}\mathcal{D}$ u pro $\mathcal{G}\mathcal{T}\mathcal{U}\mathcal{G}$ a nabízel podobné korektory pro češtinu, slovenštinu a angličtinu včetně upravené verze $\mathcal{G}\mathcal{S}\mathcal{E}\mathcal{D}$ u za 75 000 Kčs, nabídnutím uveřejnění stránkové reklamy ve všech číslech příštího ročníku $\mathcal{T}\mathcal{E}\mathcal{X}$ bulletinu nebo vyplacení jednorázové odměny za úpravu ve výši 5 000 Kčs. Program bude archivován, nebude však šířitelný ani v rámci sdružení. Korektory, na jejichž využívání musíme uzavřít smlouvu s firmou SEZAM, jsou již k dispozici, nicméně je nutné je alespoň laicky otestovat (to se právě děje, smlouva však bude umožňovat reklamovat chyby každému z nás; také na úpravu slovníků je pamatováno a první připomínky J. Chlebkové ke slovenské verzi byly zahrnuty již do verze, která bude šířena). Podotýkám ale výslovně, že jde o software, který bude majetkem $\mathcal{G}\mathcal{T}\mathcal{U}\mathcal{G}$ u a prosím všechny členy, aby ho nečlenům za žádných okolností neposkytovali. Smlouvou bude takové jednání jasně vymezeno jako protiprávní! Text smlouvy i manuál k použití dostanete v elektronické podobě.

Zakupované korektory J. Drózda fungují nezávisle na editoru, korektory P. Ševečka musí být vázány na editor $\mathcal{G}\mathcal{S}\mathcal{E}\mathcal{D}$. Jistě pochopíte, že rozhodování výboru nebylo jednoduché a že jen budoucnost prověří, zda jsme vaším jménem rozhodli správně. I v tomto faktoru (jednom z rozhodujících) jsme se nemohli shodnout: co někteří z nás považují za výhodu, jiní hodnotí jako nedostatek.

Osobně mne mrzí, že jsme se jako výbor rozhodovali tak dlouho a neefektivně. Neměli jsme v této oblasti zkušenosti a koncepce výběru na základě připomínek členů výboru se neukázala šťastnou - měli jsme nákup řešit jinak, za to vše však nesu zodpovědnost já.

Dospěli jsme dále k rozhodnutí, že editor koupíme na základě konkursu. Jsou minimálně dva kandidáti: $\mathcal{G}\mathcal{S}\mathcal{E}\mathcal{D}$ a editor Hušek & kol. (jde o syna Mirka Huška, člena výboru $\mathcal{G}\mathcal{T}\mathcal{U}\mathcal{G}$ u a jeho kolegu — kol. tedy nereprezentuje kolektiv, ale kolegu, kterému se tímto omlouvám, neboť jeho jméno neznám), nechceme však propást i případné další možnosti. Na Valném shromáždění 14.12.1991 zvolíme i několikačlennou (cca 3 lidé) komisi, která nabídnuté editory vyhodnotí. Na základě zprávy komise výbor o koupi posléze rozhodne, ale vlastní hodnocení bude provádět komise složená asi ze tří členů, které si zvolíte.

Podmínky konkursu přinášíme uvnitř tohoto T_EXbulletinu; prosím, upozorněte všechny potencionální účastníky, kteří by mohli „T_EX-user-friendly“ editor nabídnout. K nákupu editoru se budete moci během shromáždění vyjádřit. Je zde totiž celá řada public domain editorů (viz článek M. Donta), které lze zařadit okamžitě mezi software, který v rámci sdružení šíříme. Je samozřejmě dostupný i prostřednictvím sítě (editory byly vyhledány v elektronických archívech). Přibyl i editor od DANTE, je k dispozici i demo (= funkční a téměř úplná) verze editoru ME. V té souvislosti bych rád poděkoval všem, kteří nás na existenci zajímavých editorů upozorňovali. Myslím, že k nákupu T_EXově orientovaného a s češtinou a slovenštinou dobře kooperujícího editoru patrně dojde v krátké době (pokud se nezmění prudce ekonomické podmínky sdružení), výbor však bude rád, vyjádříte-li při shromáždění svá přání i celkové své mínění. Je známo, že nejlepší editor je z osobního hlediska jednotlivce ten, se kterým je zvyklý pracovat, proto je dosažení shody značně obtížné.

Dalším problémem, kterým se výbor na své poslední schůzi zabýval, bylo uspořádání konference EuroT_EX 92 v Praze. Vývoj lze shrnout takto: T_EXu bylo u nás věnováno několik seminářů (Cikháj, Skalský Dvůr, . . .), některé z nich pracují v centrech i dlouhodoběji. T_EX je sice znám jen převážně v akademických kruzích, ale jeho obliba, navzdory skepsi některých zastánců práce s jinými programy, stále roste.

Příznávám, že v kuloárech jsme se již dříve zabývali myšlenkou uspořádat v budoucnu větší T_EXovou akci v ČSFR, avšak přeci jen poněkud později. Hodnotíme-li současnou situaci v ČSFR, jeví se nám hned z několika stránek jako ne zcela stabilizovaná a po ekonomické (a státoprávní) stránce ne zcela příznivá pro uspořádání takové náročné akce. Žádný závazek uspořádat větší T_EXovou konferenci v ČSFR příští rok jsme předtím nikdy nepřijali.

Úspěšnost konference ve Skalském Dvoře (Dr. Jaroslav Nadrchal a jeho osvědčený kolektiv), příznivé reference Ericha Neuwirtha o jeho pražské květnové přednášce, růst organizace ζ TUG, časopis T_EXbulletin, šíření národních implementací a získaného softwaru, úspěch Jiřího Zlatušky v Paříži na EuroT_EXu 91 (jeho příspěvek „Automatic generation of virtual fonts with accented letters for T_EX“ získal první cenu; gratulujeme!) a snad ještě další faktory způsobily, že se **někteří** evropští T_EXoví kapitáni rozhodli dát ζ TUGu šanci ukázat, co umí. V Paříži bylo ohlášeno, že příští akce („Seventh European T_EX Conference“) se bude konat v roce 1992 v Praze.

Myslím, že i k této věci přistupoval výbor ζ TUGu s maximální odpovědností. Časový prostor byl značně zúžen termíny pro organizaci takového podniku v Praze byly již dříve rozebrány. Malcolm Clark nás upřímně upozornil, že vzhled, n k pořádání konference v Portlandu (USA) nám jako prezident TUG u pro příští rok **nemůže** slíbit finanční podporu. (Současná finanční situace TUGu není taková aby si TUG mohl dovolit podporovat dvě konference.) Rozhodnutí pokusit se konferenci zorganizovat, jsme přijali zejména proto, že doufáme, že to bude pro ζ TUG i T_EX dobré. Mnohé z nás toto rozhodnutí již stálo a stojí dosti sil a času. Používám této příležitosti, abych všem, kteří neváhali okamžitě přiložit ruku k dílu, touto cestou poděkoval. S tím však souvisí i toto: na Valném shromáždění 14.12.1991 provedeme **doplňující volby** do výboru ζ TUGu s omezenou rotací (to neznamená, že by se výbor nemohl zcela vyměnit, jeho, členové však cítí, že s ohledem na EuroT_EX by nebylo zcela korektní následníky do něčeho namočit a pak od toho utéci). Samozřejmě, že každá ruka (a taky hlava!), přiložená k dílu na této akci, je vítána. Programovou část konference má na starosti Jiří Zlatuška a jeho brněňští kolegové, ostatní pražští členové výboru

a další lidé kolem výboru zajistí organizační záležitosti. Funkci předsedy lokálního organizačního výboru pro tuto akci se uvolil na moji prosbu na svá bedra vzít Karel Horák, který v příštím roce bude také pečovat o $\TeX$ bulletin. Jsem Karlovi za tuto pomoc zavázán a vynasazím se mu pomáhat ze všech sil, je však nutné nadále stále pečovat o ζ TUG i o Euro $\TeX$ a ne vždy je to jednoduché.

Jisté zpoždění, zaviněné nedostatkem příspěvků, mi umožňuje dát příklad a vsunout informaci o tom, jak jsme s Láďou Lhotkou v Klíčanech vysvětlovali při vydávání daru od vydavatelství Addison-Wesley Bonn (jde, mimochodem, o instituci téměř nezávislou na stejnojmenném americkém vydavatelství), co je to $\TeX$ a komu darované knihy jsou určeny. Celní poplatky nám byly prominuty na základě předloženého potvrzení, bahnem jsme se šťastně přebrodili a knihy dovezli. Bilance: ztracené dopoledne, Láďa obětavě ochránil moji bederní páteř (ještě jednou dík) a zmeškal schůzi, na kterou mj. přijel, a vy si budete moci o $\TeX$ u přečíst o něco více. Byl bych však rád, a Láďa jistě také kdyby za to někdo z vás napsal něco pro $\TeX$ bulletin. Mimochodem, strašně nám na MFF UK záleželo z provozních důvodů na termínu uzávěrky 20.11. Chtěli jsme vám zajímavého čtení před Vánocemi poskytnout ještě více, ale nějak to tentokrát nevychází; opět jsme museli vyslat S.O.S. k přátelům, kteří nám již mnohokrát pomohli. Díky nim snad číslo dokončíme, rezervy však žádné (kromě poměrně starých materiálů z nerealizovaného cikhájského sborníku) nemáme. Obsah TUGboatu dnes nehledejte, zatím není ani v USA k dispozici. Měli jsme slíben i článek o podrobnějším pohledu na sazbu chemických textů, ale potenciální autor na nás pozapomněl (chápu: všichni máme ještě jiné starosti, ale ...). A ještě jeden poznatek: s přepravou **binárních** souboru po **komutovaných** pražských linkách máme prozatím mizerné zkušenosti. Také přechody ze sítě do sítě vedou někdy k obtížně opravitelným chybám. S pomocí Mírka Donta se mnohé podařilo napravit (stažením přímo v OVC), ne ale vše.

Proběhla jednání s Michaelem Spivakem o $\mathcal{L}\mathcal{A}\mathcal{T}\mathcal{E}\mathcal{X}$ - $\TeX$ u. Mirek Dont přislíbil provést překlad a celá věc vázne jen na podpisu smlouvy, v níž jsou k naší tíži (jedna ze smluvních podmínek, na níž M.S. velice záleží) započteny americké daně (a 10 % z ceny každého výtisku). I zde bude pro nás důležitý váš názor a oceníme i kokoholi, kdo nám pomůže radou s problémem amerického zdanění. V dnešním $\TeX$ bulletinu naleznete další zajímavý příspěvek od M. Donta, který se k tomu volně váže: připomenu základní větu ze Spivakova materiálu „LAMSTEX není AMSLATEX“.

Valné shromáždění ζ TUGu proběhne, jak již bylo řečeno, 14.12.1991 v Modré posluchárně RUK (s ohledem na přání mimopražských se koná v sobotu páteřní doprava je velmi náročná!). Budou mu předcházet od 9.30 hod. dvě přednášky. Jednu (spíše elementární) připravuje **Petr Sojka** z Brna a půjde o **(La)TeX** v příkladech, druhou prosloví náš host a přítel z Francie **Yannis Haralambous**. Nezmění-li se titul, máme se na co těšit, bude přednášet o tom, **Jak $\TeX$ dobyl minulost**. Kdo měl možnost ho slyšet přednášet, jistě rád potvrdí, že je to špičkový $\TeX$ pert, který vytvořil v krátké době špičkové fonty pro sazbu ve starých a často i krajně exotických jazycích (Chcete taky vědět jak? Přijďte se podívat a zeptejte se!). Upozorněte, prosím, orientalisty, teology, odborníky na jazyky, nepsané latinkou, představitele židovských náboženských obcí (ano, $\TeX$ zvládá úspěšně moderní i staré písmo mnoha národů) i odborníky na arabštinu ... Jak vidíte, $\TeX$ spojuje často i nespojitelné.

V tomto $\TeX$ bulletinu najdete i článek o počítačovém fondu češtiny od Karla Paly. I když souvisí s náplní činnosti ζ TUGu jen vzdáleně, uvěřejňujeme ho v ne-

zkrácené podobě dobré věci se proti musí vždy pomáhat. Bude-li se projekt týkat podstatněji i členů ζ TUGu, ukáže zase teprve budoucnost. Podaří-li se plány realizovat, pak snad nebude obtížné zlepšovat korektory, dělení apod.

V minulém čísle se nám sice nakonec podařilo vytisknout tabulku s popisem archivu DANTE (opět díky Láďovi Lhotkovi). Nám — ne jemu — se podařilo pokazit jeho záměr s elegantním očíslováním. Ještě jednou se mu touto cestou omlouvám a omlouvám se i vám. Když jsme na to přišli, bylo již pozdě: $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ bulletin byl už vytištěn. Popis obsahu disket je zcela v pořádku a to je důležité; správné číslování se s trochou hádání zrekonstruovat dá, ale tento rébus jsme vám nepřipravili záměrně.

Možná, že si kladete otázku, co by se stalo s ζ TUGem, kdyby se federace rozpadla Věřím, že nic. Stále by pracoval stejně a snad by ani nemusel měnit název — věřím, že nakonec většina jeho členů by dala přednost unitárnímu státu, který by byl postaven na **občanských** principech, s jednou (ale moudrou) vládou a spravedlivými nikoho nediskriminujícími principy. Obory, kterými se většina z nás zabývá, nabádají spíše k toleranci, nejsme tedy patrně reprezentativní vzorek; rád bych ale připomenul, že za zdůrazňováním toho, co nás dělí, je mnoho zájmů ryze osobních a to je škoda. $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ je nepolitický a tohle rozhodně nemá být politika, působte však, prosím, na svoje okolí.

Dovolu mi pochlubit se cizím peřím: kdysi jsem měl možnost povečeřet u stolu se známým brněnským básníkem, který mi na účtenku napsal na památku „Jsem hotov chodit bos když nechám botu v řiti blbce!“. Tolerance se opravdu hodí jen k tolerantním partnerům. O.M. na závěr večera povzbudil mého leningradského přítele, velice slušného člověka s vyznačeným neruským a neárijským původem v pase (a ten to věru potřeboval, psal se rok 1969 a pohledy, jimiž ho všichni sledovali, nebyly přátelské, i když mluvil a dosud mluví velmi dobře česky), slovy: „Víš, lidi a národy mají k sobě blízko, jen ty vlády stojí za . . .“. Bylo by však škoda, kdyby nás spojoval jen kritický postoj k jednání našich vlád, konec konců nás spojuje alespoň $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$; byl bych rád, aby nás však spojovalo o trochu více.

Byl bych na druhé straně velice nerad, kdyby historie ζ TUGu jako společné organizace rozumně myslících Slováků a Čechů (i já si zvykám na to, že je alespoň někdy nutno porušit abecední pořádek, aby naši přátelé věděli, jak moc na ně v těchto dnech v „pragocentrické Praze“ myslím) končila příliš brzo. Konec konců je představitelné, že nejen odlišné jazykové skupiny, nejen národy, nejen země a velká města, ale doslova každý jednotlivec bude mít svoji vlastní verzi $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ u s odlišnými řídicími slovy, odlišnými drivery, odlišnými kódovacími tabulkami, zkrátka vším. V této zemi v poslední době občas slyším argumentaci „Proč by to tak nemohlo být, když je to možné?“. Nemyslím, že by pouhá možnost měla nahradit rozum a cit, spíš jen věřím, že lidi kolem $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ u ani v těžkých dobách zdravý rozum a cit pro to, co je dobré, neztratí.

(Jiří Veselý)

e-mail: ummjv@csearn

Pozn: Považuji za vhodné zdůraznit, že zejména v závěru vyjadřuji pouze své osobní stanovisko, které se nemusí shodovat s názory výboru ζ TUG. -jv-